

งานพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธี

ความหมายของพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธี

ในรอบปีปฏิทินหลวงหนึ่งๆ ได้กำหนดวันพระราชพิธีและรัฐพิธีไว้ บางพระราชพิธี หรือรัฐพิธีจะกำหนดวันที่และเดือนไว้แน่นอน เช่น พระราชพิธีสงกรานต์ วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ เป็นต้น ส่วนพระราชพิธีที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาจะกำหนดไว้เป็นวันข้างขึ้นข้างแรมและเดือน เช่น พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล วิสาขบูชา พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ถวายผ้าพระกฐิน เป็นต้น

พระราชพิธี

หมายถึง งานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดไว้เป็นประจำตามราชประเพณี ซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธี ก่อนถึงงานพระราชพิธี จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีหมายกำหนดการพระราชพิธีที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพระราชกรณียกิจ โดยปกติแล้วผู้มีตำแหน่งเฝ้าฯ มีหน้าที่จะต้องไปเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีดังกล่าว

กำหนดวันพระราชพิธีประจำปี

ลำดับที่	ชื่อพระราชพิธี	วัน เดือน ของปี
๑	วันมาฆบูชา	
๒	วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์	๖ เมษายน
๓	สงกรานต์	เดือนเมษายน
๔	พิธีมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ	สำนักพระราชวังจะ กำหนดเป็นปีๆ ไป ราว เดือนพฤษภาคม มี ๒ วัน
๕	วันวิสาขบูชา	ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

ลำดับที่	ชื่อพระราชพิธี	วัน เดือน ของปี
๖	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลใน อภิรักษ์จิตสมัยคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันท มหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และพระราช กุศลทักษิณานุปทานพระบรมอัฐิ สมเด็จพระ มหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก และสมเด็จพระ พระศรีนครินทราบรมราชชนนี	๙ มิถุนายน
๗	วันอาสาฬหบูชา และเทศกาลเข้าพรรษา	เดือนกรกฎาคม
๘	เฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ์ฯ	๒๘ กรกฎาคม
๙	เฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	๑๒ สิงหาคม

ลำดับที่	ชื่อพระราชพิธี	วัน เดือน ของปี
๑๐	วันปิยมหาราช	๒๓ ตุลาคม
๑๑	พระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน	ราวเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน
๑๒	เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๕ ธันวาคม (วันพ่อแห่งชาติ)
๑๓	ฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	๑๐ ธันวาคม

รัฐพิธี

หมายถึง งานที่รัฐบาลกราบบังคมทูลขอพระมหากرณาให้ทรง
รับไว้เป็นงานรัฐพิธี มีหมายกำหนดการที่กำหนดไว้เป็นประจำ ซึ่ง
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธาน
ในพิธีหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีผู้แทนพระองค์เสด็จพระราช
ดำเนินไปทรงเป็นประธาน ในปัจจุบันมีรัฐพิธีต่างๆ ที่คณะรัฐมนตรีและ
บุคคลสำคัญจะไปเฝ้าฯ ดังนี้

กำหนดวันรัฐพิธีที่บุคคลสำคัญตลอดจนข้าราชการ ที่มีตำแหน่งเฝ้าฯจะเข้าเฝ้า

ลำดับที่	ชื่อรัฐพิธี	วัน เดือน ของปี
๑	วันพ่อขุนรามคำแหง	๑๗ มกราคม
๒	วันสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (วันกองทัพไทย)	๒๕ มกราคม
๓	วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัวพระมหาเจษฎาราชเจ้า	๓๑ มีนาคม
๔	วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์	๖ เมษายน
๕	แรกนาขวัญ	

ลำดับที่	ชื่อรัฐพิธี	วัน เดือน ของปี
๖	ถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระ ปรเมนทรมหาอานันทมหิดล	๙ มิถุนายน
๗	วันสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๑๑ กรกฎาคม
๘	วันพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑๘ ตุลาคม
๙	วันปิยมหาราช	๒๓ ตุลาคม
๑๐	วันพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๒๕ พฤศจิกายน
๑๑	วันรัฐธรรมนูญ(ถวายบังคมพระบรมราชานุสาว รีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว)	๑๐ ธันวาคม
๑๒	วันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	๒๘ ธันวาคม

พิธี

หมายถึง งานที่ผู้ใดก็ตามสามารถจัดขึ้นตามลัทธิ ตลอดจนแบบอย่างธรรมเนียมประเพณีการปฏิบัติ ของในแต่ละสังคมหรือท้องถิ่น เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีอุปสมบท เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาจมีพิธีสำคัญของพระมหากษัตริย์หรือรัฐบาล แต่มิได้กำหนดเป็นพระราชพิธี หรือรัฐพิธี เช่น พิธีรับรองพระราชอาคันตุกะ และพิธีรับรองผู้นำหรือประมุขต่างประเทศที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาล เป็นต้น

ข้อพึงปฏิบัติในการเข้าเฝ้าฯ

ในการเข้าเฝ้าฯ ผู้ที่เข้าเฝ้าฯ ต้องแต่งกายตามหมายกำหนดการ หรือหมายรับสั่งของสำนักพระราชวัง และต้องมาถึงก่อนเวลาเสด็จพระราชดำเนินถึงตามที่กำหนดไว้ในหมายกำหนดการอย่างน้อย ๓๐ นาที ทั้งนี้ หากผู้เฝ้าฯ มาถึงหลังเวลาเสด็จพระราชดำเนินแล้วก็ไม่เป็นการสมควรที่จะเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีนั้นๆ นอกจากนี้ผู้เข้าเฝ้าฯ จะต้องสำรวมกริยามารยาท ไม่สวมแว่นตาดำ ไม่สูบบุหรี่ หรือเป่ายันต์ธูป งดตรวจความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายในการเข้าเฝ้าฯ หากกำหนดให้แต่งกายชุดสุภาพ ห้ามแต่งกายด้วยชุดสีดำ นอกจากนี้ ไม่ควรถือถุงย่าม และไม่ควรรนำสิ่งของติดตัวไปด้วยมากเกินไปจนสมควรจนพระรุ้งพระรัง โดยเฉพาะสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเข้าเฝ้าฯ เพราะอาจตกหล่นทำให้เกิดเสียงดัง ซึ่งเป็นการไม่บังควร ยกเว้นสิ่งของที่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย อีกทั้งห้ามนำอาวุธ (เว้นแต่กระบี่ประกอบเครื่องแบบทหาร ตำรวจ) และเครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ ติดตัวไปในการเข้าเฝ้าฯ โดยเด็ดขาด เมื่อไปถึงสถานที่ที่กำหนดจะต้องปฏิบัติตามคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่รับรอง กล่าวคือ กรณีการเข้าเฝ้าฯ ในงานพระราชพิธีในพระบรมมหาราชวัง ให้เข้าประจำที่นั่งตามที่ทางสำนักพระราชวังได้จัดไว้ให้โดยไม่เปลี่ยนที่นั่งเอง เนื่องจากสำนักพระราชวังได้กำหนดที่นั่งให้ตามความเหมาะสมสำหรับผู้เข้าเฝ้าฯ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเข้าเฝ้าฯ ไม่สมควรลุกไปที่อื่นโดยไม่จำเป็น และไม่ควรพูดคุยหรือส่งเสียงดัง หากมีความจำเป็นต้องปฏิบัติภารกิจส่วนตัว ควรปฏิบัติให้เรียบร้อยก่อนเสด็จพระราชดำเนินถึง โดยมีวิธีปฏิบัติที่ควรทราบดังต่อไปนี้

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
การนั่ง	การนั่งในที่เฝ้าฯ ให้ปฏิบัติ ดังนี้ ๑. ต้องนั่งด้วยอาการสำรวม ๒. ถ้านั่งบนเก้าอี้ ห้ามไขว่ห้างหรือเหยียดขาออกไปตามสบายหรือยกเขนขึ้นพาดพนักเก้าอี้ ๓. เมื่อมีกิจจะต้องลุกออกจากที่เฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพ และเมื่อจะกลับเข้าประจำที่เดิมต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน ไม่ควรผุดลุกผุดนั่งในระหว่างนั่งเฝ้าฯ

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	๔. เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จจากพระราชอาสน์ที่ประทับเพื่อทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการพระราชพิธี ผู้เข้าเฝ้าฯ จะต้องยืนขึ้น หากเสด็จผ่านต้องถวายความเคารพทุกครั้ง และต้องยืนอยู่จนกว่าจะเสร็จพระราชกรณียกิจนั้นหรือในช่วงนั้น และเมื่อเสด็จกลับไปประทับพระราชอาสน์ ผู้เฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพ แล้วจึงนั่งลงได้ ๕. เมื่อทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการพระราชพิธีเสร็จสิ้น และเสด็จพระราชดำเนินกลับ ผู้เฝ้าฯ ต้องยืนขึ้นถวายความเคารพ เมื่อรถยนต์พระที่นั่งแล่นออกไปและเพลงสรรเสริญพระบารมีจบลง ผู้เข้าเฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพเป็นครั้งสุดท้าย เป็นอันเสร็จพิธี ๖. หากเป็นการเฝ้าฯ ในพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง เมื่อไปถึงหรือจะกลับออกจากพระที่นั่งควรทำความเคารพพระราชอาสน์ พระพุทธรูป หรือพระบรมอัฐิที่อยู่ในมณฑลพิธีก่อน

การนั่งในที่เฝ้าฯ

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
การยืน	การยืนในที่เฝ้าฯ ให้ปฏิบัติ ดังนี้ ๑. การยืนเฉพาะพระพักตร์ต้องยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบข้างลำตัว ๒. ห้ามเอามือไพล่หลัง กอดคอ เท้าสะเอว หรือเอามือล้วงกระเป๋าเสื้อ กระเป๋ากางเกง ๓. เมื่อมีเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีหรือแตรแสดงความเคารพของ กองทหารแถวรับเสด็จดังขึ้น ผู้อยู่ในบริเวณนั้นต้องยืนตรงถวายความเคารพ ๔. หากมีพระราชดำรัส ให้กราบบังคมทูลในทำขึ้นตรงแล้วถวายคำนับ

การยืนในที่เฝ้าฯ

การยืนเฝ้าฯ เมื่อมีพระราชดำรัสด้วย
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำรัสกับ
นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๒ ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	การยืนเคารพในพิธีที่มีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงสรรเสริญพระบารมีบรรเลงเพื่อถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศ์ ลำดับชั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้แทนพระองค์ เมื่อมีเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีดังขึ้น ผู้อยู่ในบริเวณนั้นต้องยืนตรงถวายความเคารพ ดังนี้ ๑. ในกรณีที่อยู่ในที่เฝ้าฯ รับเสด็จ ให้ยืนตรงหันหน้าไปทางที่ประทับ เมื่อจบเพลงถวายความเคารพ โดยบุรุษและสตรี (เฉพาะสตรีที่แต่งเครื่องแบบ) ถวายคำนับ หากสวมหมวกให้กระพริบหมวก หัตถ์ ส่วนสตรีที่ไม่สวมเครื่องแบบ ถวายความเคารพโดยวิธีถอนสายบัว

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	๒. ในกรณีที่ไม่ได้อยู่ในที่เฝ้าฯ เช่น เมื่อมีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นการเปิดหรือปิดงาน หรือเมื่อเริ่มหรือเลิก ให้ทำความเคารพโดยตรง เมื่อเพลงจบให้คำนับโดยก้มศีรษะ ทั้งบุรุษและสตรี หากสวมหมวกเครื่องแบบให้ยื่นตรงกระพว้นทขหักดั การยืนเคารพในพิธีที่มีการบรรเลงเพลงมหาฤกษ์และเพลงมหาชัย เป็นประเพณีปฏิบัติในการจัดงานพิธีใหญ่โดยทั่วไปอยู่ประการหนึ่งคือ มักจะมีการบรรเลงเพลงมหาฤกษ์หรือเพลงมหาชัย ซึ่งผู้ร่วมในพิธีจะต้องแสดงความเคารพหรือให้เกียรติแก่ประธานของงาน แก่งานหรือแก่วาระอันเป็นมงคลนั้น โดยการยื่นตรงจนกว่าจะจบเพลง การบรรเลงเพลงทั้งสองมีที่ใช้ต่างโอกาสกัน ดังนี้ เพลงมหาฤกษ์ ใช้บรรเลงในการเปิดงานที่เป็นพิธีใหญ่ เช่น พิธีเปิดสถานที่ทำการของรัฐบาล พิธีเปิดทางคมนาคมที่สำคัญๆ และงานที่เป็นมงคลทั่วไป เพลงมหาชัย ใช้บรรเลงต้อนรับประธานของงานผู้มีเกียรติสูงนับตั้งแต่ลำดับชั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระบรมวงศานุวงศ์ลำดับรองลงมา นายกรัฐมนตรี หรือเมื่อผู้เป็นประธานของงานกล่าวคำปราศรัยจบ จะมีการบรรเลงเพลงมหาชัยเป็นพิเศษ หรือบรรเลงในงานรับรองบุคคลสำคัญ งานสโมสรสันนิบาต เป็นต้น ทั้งนี้ หลักปฏิบัติในการยืนเคารพในพิธีที่มีการบรรเลงเพลงดังกล่าว ต้องยืนเคารพจนจบเพลง โดยยื่นตรงและนอกจากนั้นต้องยื่นระดับตรงและหันหน้าไปทางองค์ประธานหรือประธานของงาน พระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมสาทิสลักษณ์ หรือทิศทางที่เสียงเพลงนั้นดังขึ้น การเดินในเขตพระราชฐานหรือในที่เฝ้าฯ ให้ปฏิบัติ ดังนี้ ๑. เดินอย่างสุภาพ ช่วงก้าวไม่ยาวหรือสั้นเกินไป และอย่าเดินตัดหน้าหรือขวางหน้าผู้มีอาวุโส

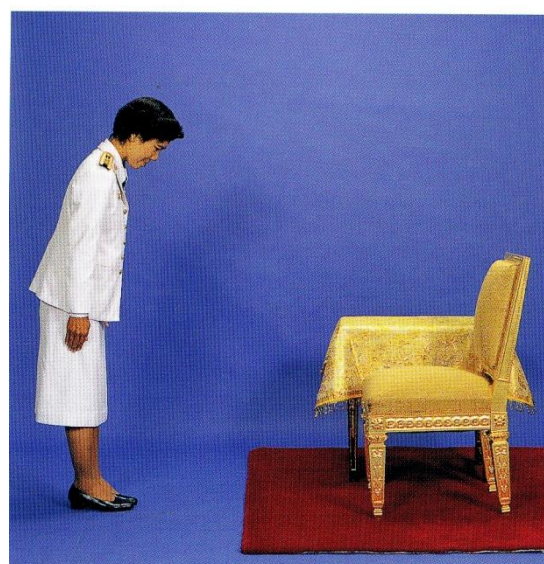
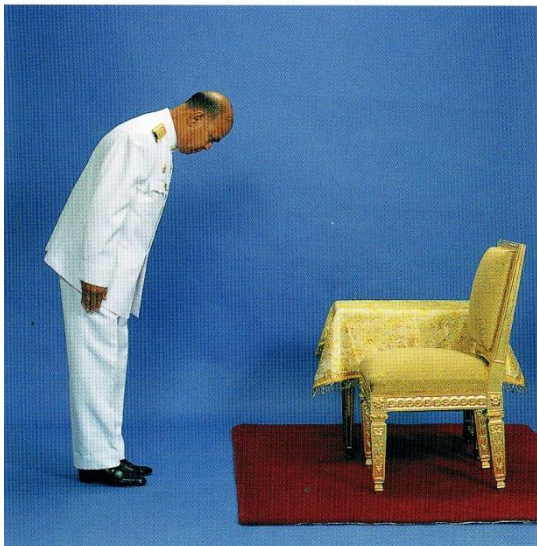
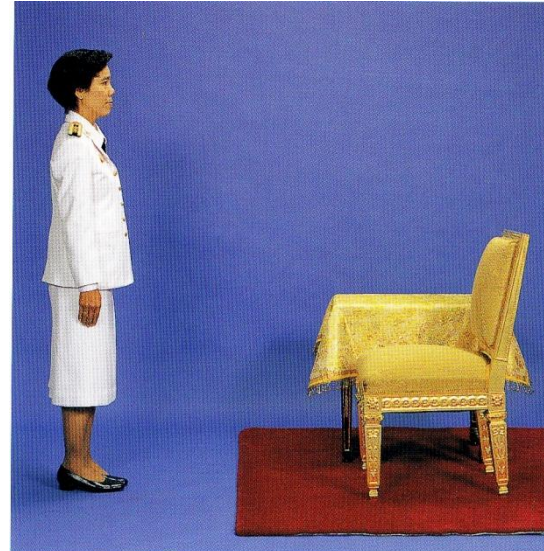
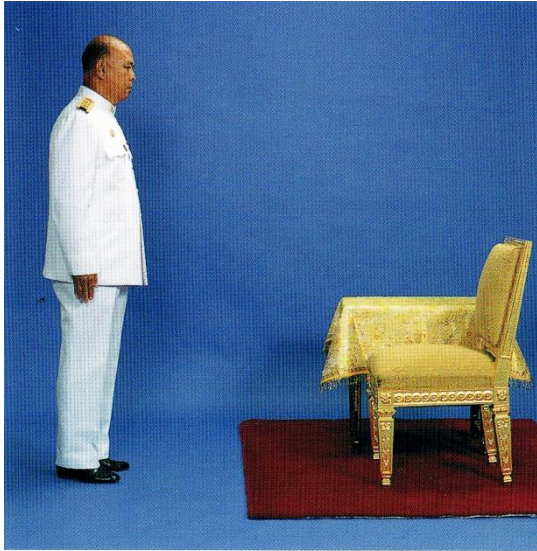
การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	๒. การเดินกับผู้มีอาวุโส ให้เดินเอียงไปทางด้านหลังทางซ้ายหรือขวาแล้วแต่กรณี โดยเดินในลักษณะนอนบ้น้อมและไม่ห่างเกินไป ๓. การเดินตามเสด็จ ให้เดินเบื้องหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระบรมวงศัในลักษณะสำรวม ไม่ทักทายหรือทำความเคารพผู้อื่นหรือรับความเคารพจากผู้อื่น และไม่เดินบนลาดพระบาท หรือเหยียบลาดพระบาท การทำเอางาน การทำกริยาที่เรียกว่าเอางานเป็นรูปแบบหนึ่งของขนบธรรมเนียมไทยที่งดงามในการแสดงออกซึ่งความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ใช้เฉพาะเมื่อสามัญชน หรือเจ้านาย ราชตระกูลลำดับรองลงมา ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานสิ่งของ เช่น เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปริญญาบัตร์ ประกาศนียบัตร์ เครื่องใช้สอยฯลฯ จากพระหัตถ์ หรือกระทำกิจบางอย่างเฉพาะพระพักตร์ เช่น เปิดกรวยกระทงดอกไม้ เปิดหรือปิดภาชนะเครื่องเสวย หรือถอนเครื่องเสวยฯลฯ การทำเอางาน มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ๑. ยืนแขนขวาออกไปข้างหน้าพร้อมกับยกมือขึ้นให้เฉียงจากลำตัวพอสมควรจะรับพระราชทานสิ่งของโดยปลายมือตรงนิ้วมือนิดติดกันมือซ้ายแนบลำตัว ๒. กระดกปลายมือขึ้นประมาณ ๔๕ องศา ๑ ครั้ง โดยให้แขนอยู่ในลักษณะเดิม ๓. ถลมือลงแล้วซ้อนมือขึ้นเพื่อรับพระราชทานสิ่งของหรือเพื่อหยิบ จับเปิด ปิด หรือถอนภาชนะสิ่งต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยระวังอย่าให้ของนั้นตกจากมือ

การทำเอางาน

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
การทำความเคารพ	ข้อพึงปฏิบัติในการถวายความเคารพจะไม่ใช้การประนมมือไหว้ แต่ให้ใช้วิธีถวายความเคารพตามแต่โอกาส ดังนี้ การถวายคำนับ เป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งของทั้งบุรุษและสตรีที่สวมเครื่องแบบ (กรณีไม่สวมหมวก) สำหรับถวายแด่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ พระราชวงศ์ และผู้แทนพระองค์ เมื่อมีโอกาสได้เข้าเฝ้าฯ รับเสด็จ หรือเข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ หรือน้อมเกล้าฯ ถวายสิ่งของ หรือรับพระราชทานสิ่งของ หรือปฏิบัติกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง เฉพาะพระพักตร์หรือหน้าพระที่นั่ง รวมไปถึงการถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ และพระบรมรูป การถวายคำนับ มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ๑. ให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบลำตัว ๒. ค้อมลำตัวพอประมาณ พร้อมกับก้มศีรษะลง ๓. แล้วตั้งศีรษะโดยเงยหน้าขึ้นช้าๆ พร้อมตั้งลำตัวจนตั้งอยู่ในท่าตรง อนึ่ง หากเป็นการเข้าเฝ้าฯ ภายนอกอาคาร โดยผู้เฝ้าฯ แต่งกายสวมเครื่องแบบและสวมหมวกต้องถวายความเคารพด้วยการกระทำวันทยหัตถ์ ถ้าไม่ได้สวมเครื่องแบบแต่สวมหมวกอื่นที่ไม่ใช่หมวกเครื่องแบบต้องถอดหมวกออกก่อนแล้วใช้วิธีถวายคำนับ

การถวายคำนับ

การถอนสายบัว

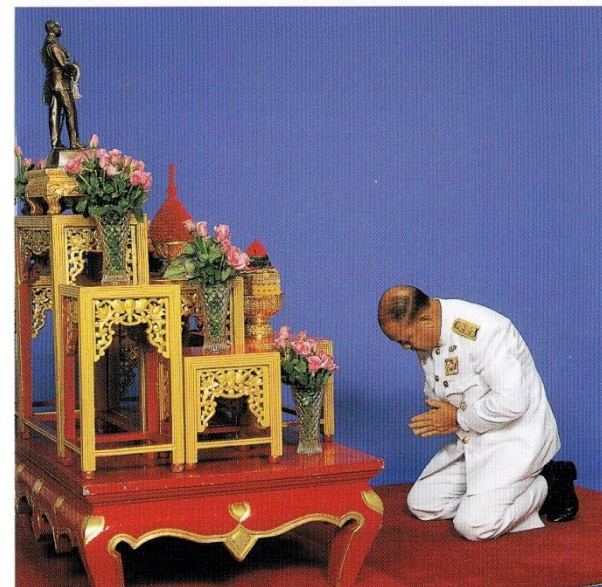
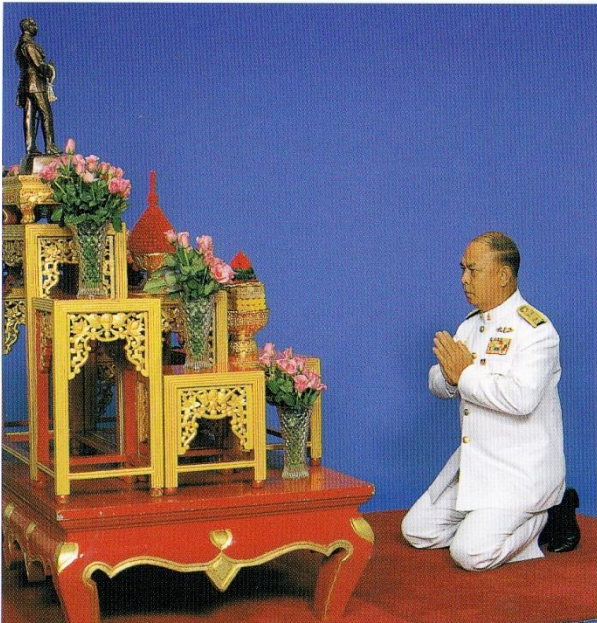
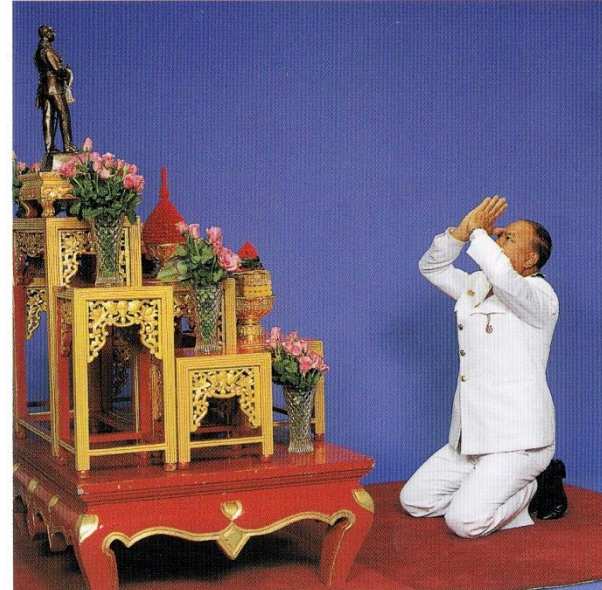
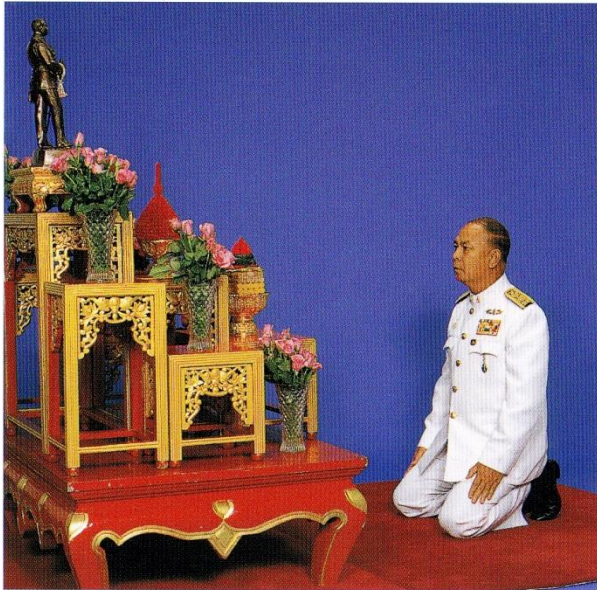
การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	การถอนสายบัว เป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งของสตรีที่ใช้กันเป็นสากลนิยมสำหรับถวายแด่ พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ และพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ พระบรมรูป การถวายความเคารพวิธีนี้ใช้เฉพาะสตรีที่แต่งกายด้วยชุดสุภาพ หรือชุดสากลนิยม หรือชุดไทย ยกเว้นข้าราชการ จะมียกเว้นปฏิบัติให้ถวายความเคารพโดยถอนสายบัว แม้จะสวมเครื่องแบบก็ตาม การถอนสายบัว มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ๑. ยืนตรง ชักเท้าข้างหนึ่ง (ตามถนัด) ไปข้างหลัง แล้วลากปลายเท้าไขว้ไปทางด้านหลังของเท้าที่ยืนอยู่ ๒. ย่อตัวลงโดยย่อเข้าข้างหนึ่งลงช้าๆ ไม่ต้องถึงพื้น ลำตัวตั้งตรง หน้าตรง ทอดสายตาตรง ปล่อยแขนทั้งสองลงข้างลำตัว ก้มศีรษะเล็กน้อยพองาม ๓. เสร็จแล้วยืนขึ้นในท่าตรง

การถอนสายบัว

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	การถวายบังคม เป็นราชประเพณีในการแสดงความเคารพถวายแด่พระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในงานพระราชพิธีสำคัญ รวมทั้งพระบรมรูปหรือพระบรมราชานุสาวรีย์ เช่น งานรัฐพิธีถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระลานพระราชวังดุสิต เป็นต้น การถวายบังคม มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ๑. คุกเข่าลงที่พื้น แล้วนั่งบนส้นเท้า ปลายเท้าตั้ง ลำตัวตรง นูรุษนั่งแยกเข่าพองาม ส่วนสตรีนั่งเข่าชิด ๒. วางมือทั้งสองคว่ำลงบนหน้าขาเหนือเข่าทั้งสองข้าง ๓. เริ่มถวายบังคมโดยจังหวะแรกให้ยกมือขึ้นประนมในระดับต่ำกว่าอกเล็กน้อย ให้ปลายมือตั้งขึ้น แขนแนบลำตัวไม่กางศอก ๔. ยกมือที่ประนมขึ้นพร้อมกับโน้มตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างจรดหน้าผาก ศีรษะและลำตัวเฉพาะส่วนบนเหนือเอวเอนไปข้างหน้าพองาม เงยหน้าขึ้นเล็กน้อย ทั้งนี้ ให้สายตาจับตามนิ้วหัวแม่มือไปตลอด ๕. ลดมือลงตามเดิมมาประนมอยู่ต่ำกว่าอกเล็กน้อยตามจังหวะแรก (ตามข้อ ๓) แล้วกระทำตามขั้นตอนเช่นเดิม (ตามข้อ ๔ - ๕) ให้ครบ ๓ ครั้ง ๖. เมื่อถวายบังคมครบ ๓ ครั้ง และจบลงที่จังหวะแรกในข้อ ๓ จึงลดมือลงวางคว่ำเหนือเข่าทั้งสองข้าง (ไม่ต้องก้มลงกราบ) ๗. เสร็จแล้วลุกขึ้นยืนตรง

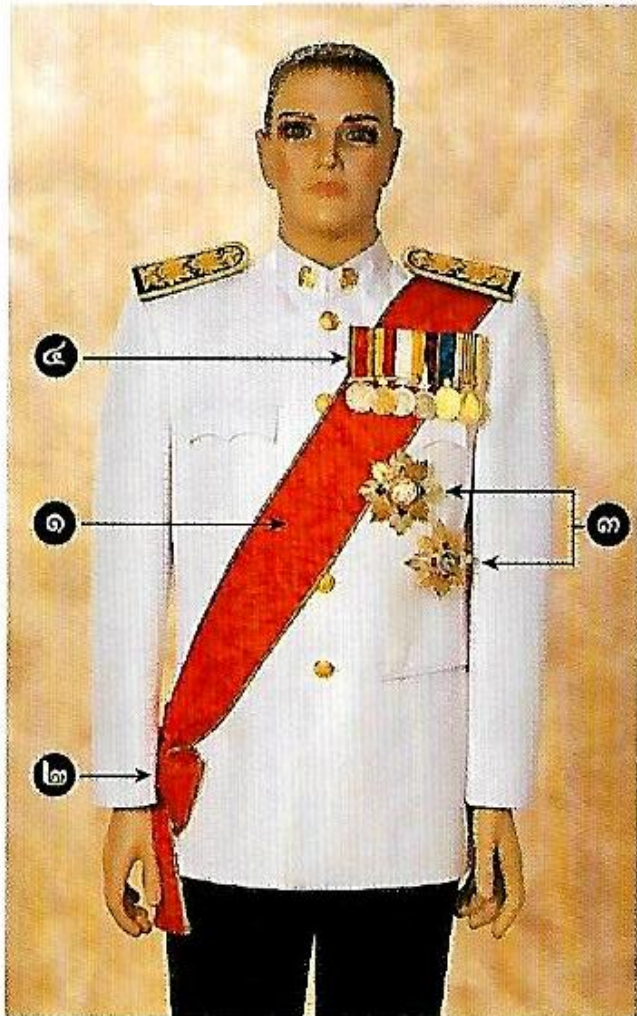
การถวายบังคม

การหมอบกราบ

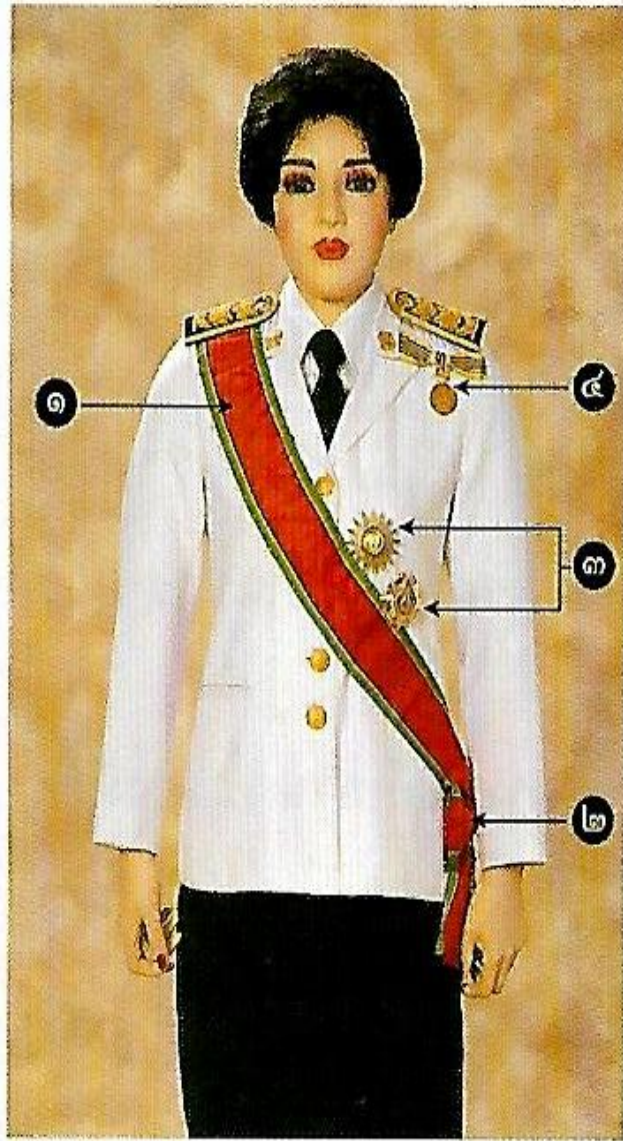

คำเรียกองค์ประกอบของเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เต็มยศ

๑. สายสะพาย สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์เฉียงจากบ่าซ้ายหรือบ่าขวาตามที่กฎหมายกำหนด
๒. ดวงตรา ห้อยกับสายสะพาย
๓. ดารา ประดับบริเวณใต้ชายปกกระเป๋าลดหลั่นกันตามลำดับเกียรติ
๔. แพรแถบเหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึกต่างๆ ประดับเหนือปกกระเป๋าสื่อเบื้องซ้าย โดยให้ตัวเหรียญอยู่ระหว่างขอบบนปกกระเป๋าทองาม

เต็มยศ

๑. สายสะพาย สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์เนื่องจากบำช้ายหรือบำชวาตามที่กฎหมายกำหนด
๒. ดวงตรา ห้อยกับสายสะพาย
๓. ดารา ประดับบริเวณอกเสื้อเบื้องซ้าย โดยเทียบเคียงกับบุรุษ และประดับลดหลั่นกันตามลำดับเกียรติ
๔. ดวงตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึกต่างๆ ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับที่หน้าบ่าเสื้อเบื้องซ้าย ลดหลั่นกันตามลำดับเกียรติ

แพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ระดับที่ออกเสื้อเหนือปก
กระเป๋าสีเสื้อเบื้องซ้าย

แพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ตัวอย่างการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑. ข้าราชการนอกประจำการประเภทต่างๆ รวมทั้งอดีตรัฐมนตรี

แต่งกายเครื่องแบบชนิดต่างๆ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เช่น ขณะประจำการอยู่ตามโอกาสการแต่งกายตาม ๒ - ๕ เพียงแต่เปลี่ยนเครื่องหมายสังกัดด้านขวา เป็นเครื่องหมาย “นก” แทน

เครื่องหมาย “นก”

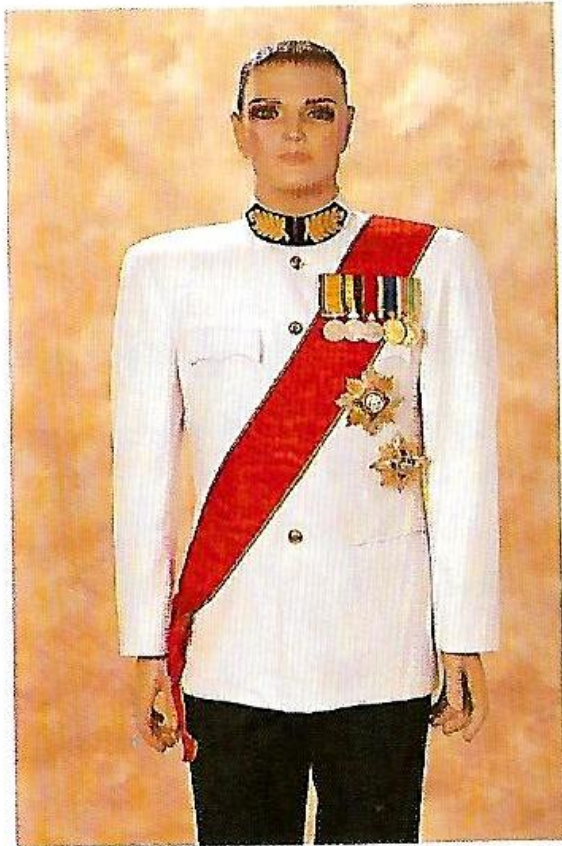
๒. เครื่องแบบเต็มยศ

๒.๑ ข้าราชการพลเรือน ฯลฯ

๑. เสื้อขาว กางเกงดำ รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุมกลมรูปครุฑ
๓. ดิคเครื่องหมายสังกัดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง

๒.๒ ผู้ที่ไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับของทางราชการกำหนดให้มีเครื่องแบบเฉพาะ

ชุดขอเฝ้า

๑. เสื้อขาว กางเกงดำ รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุม พื้นเกลี้ยงสีทอง
๓. ดิคแพงประดับคอเสื้อ (ไม่มีอินทราวุธ)

ชุดไทยบรมพิมาน

ชุดไทย

๑. ชุดไทยจิตรลดา ใช้ในงานที่บุรุษแต่งเต็มยศ เช่น รับประมุขของรัฐที่มาเยือนเป็นทางการที่สนามบินฯ พิธีสวนสนามในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
๒. ชุดไทยอมรินทร์ ใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนดให้แต่งเต็มยศหรือครึ่งยศ ในงานพระราชพิธี รัฐพิธี หรืองานสโมสรสันนิบาต ใช้ในพิธีค่ำ เช่น งานเลี้ยงรับรอง
๓. ชุดไทยบรมพิมาน ใช้ในโอกาสที่เป็นงานเต็มยศและครึ่งยศ เช่น งานอุทยานสโมสร งานพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำอย่างเป็นทางการ
๔. นอกจากนั้นมีชุดไทยจักรี ชุดไทยดุสิต ชุดไทยจักรพรรดิ และชุดไทยศิวาลัย

๓. เครื่องแบบครึ่งยศ

๓.๑ ข้าราชการพลเรือน ฯลฯ

๑. เสื้อขาว กางเกงดำ รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุมกลมรูปครุฑ
๓. ติดเครื่องหมายสังกัดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง
๔. ประดับดวงตราและดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทานเหมือนแต่งเต็มยศ
๕. ยกเว้นผู้ได้รับพระราชทานชั้นสายสะพาย เมื่อประดับดวงตราและดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้ว ไม่ต้องสวมสายสะพาย

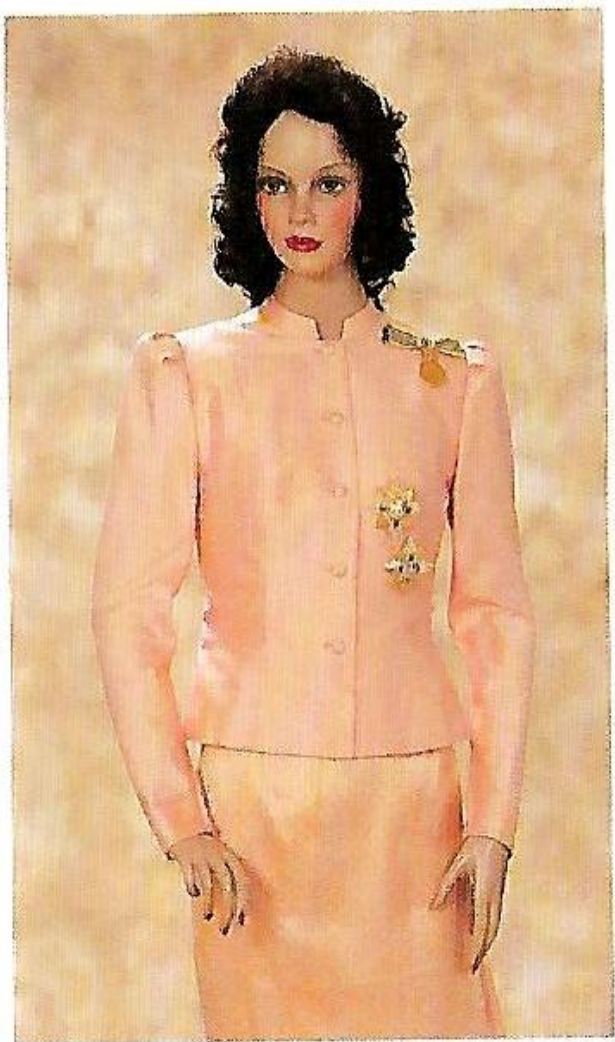
๑. เสื้อขาว กระโปรงดำ รองเท้าหุ้มส้นดำ
๒. กระดุมกลมรูปครุฑ
๓. ติดเครื่องหมายสังกัดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง
๔. ประดับดวงตราและดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน
๕. ส่วนผู้ได้รับพระราชทานชั้นสายสะพาย เมื่อประดับดวงตราและดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้ว ไม่ต้องสวมสายสะพาย

๓.๒ ผู้ที่ไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับของทางราชการกำหนดให้มีเครื่องแบบเฉพาะ

ชุดขอเฝ้า

๑. เสื้อขาว กางเกงดำ รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุมพื้นเกลี้ยงสีทอง
๓. ดิคแพงประดับคอเสื้อ (ไม่มีอินทราวุธ)
๔. ประดับดวงตราและคาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทานเหมือนแต่งตั้งเต็มยศ
๕. ยกเว้นผู้ได้รับพระราชทานชั้นสายสะพาย เมื่อประดับดวงตราและคาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้ว ไม่ต้องสวมสายสะพาย

ชุดไทย

๑. ชนิดของชุดไทย คูรายละเอียดตามข้อ ๒.๒
๒. ประดับดวงตราและคาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทานเหมือนแต่ดั้งเดิมยศ
๓. ส่วนผู้ได้รับพระราชทานชั้นสายสะพาย เมื่อประดับดวงตราและคาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้ว ไม่ต้องสวมสายสะพาย

๔. เครื่องแบบปกติขาว

๔.๑ ข้าราชการพลเรือน ฯลฯ

๑. เสื้อขาว กางเกงขาว รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุมกลมรูปครุฑ
๓. ดิศจีเครื่องหมายสังกัดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง
๔. ประดับแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือกระเป๋าด้านซ้าย

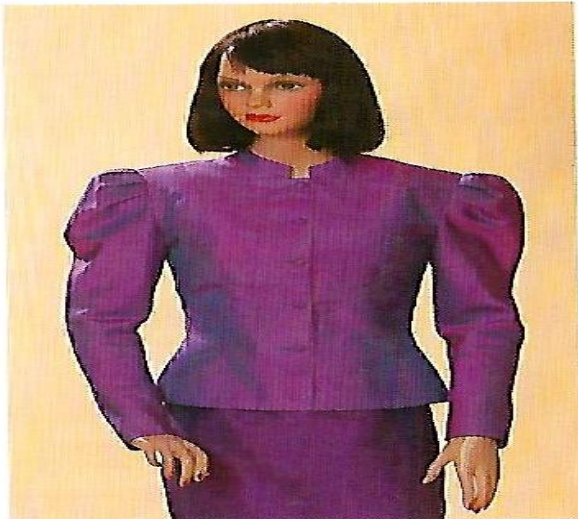
๑. เสื้อขาว กระโปรงขาว รองเท้าหุ้มส้นดำ (ไม่สวมถุงน่องสีเข้มหรือสีดำ)
๒. กระดุมกลมรูปครุฑ
๓. ดิศจีเครื่องหมายสังกัดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง
๔. ประดับแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อด้านซ้าย

๔.๒ ผู้ที่ไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับของทางราชการกำหนดให้มีเครื่องแบบเฉพาะ

ชุดขอเฝ้า

๑. เสื้อขาว กางเกงขาว รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุมพื้นเกลี้ยงสีทอง
๓. ติดแถบประดับคอเสื้อ (ไม่มีอินทราวุธ)
๔. ประดับแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ที่ออกเสื้อเหนือกระเป๋าด้านซ้าย

ชุดไทย

๑. ชนิดของชุดไทย ดูรายละเอียดตามข้อ ๒.๒
๒. ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญราชอิสริยาภรณ์ เหรียญที่ระลึก แพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชอิสริยาภรณ์

๕. เครื่องแบบปกติขาวประดับเหรียญ

๕.๑ ข้าราชการพลเรือน ฯลฯ

๑. เสื้อขาว กางเกงขาว รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุมกลมรูปครุฑ
๓. ดิศจีรุธหมายสังกัดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง
๔. ประดับแพรแถบเหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึกต่างๆ
๕. ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

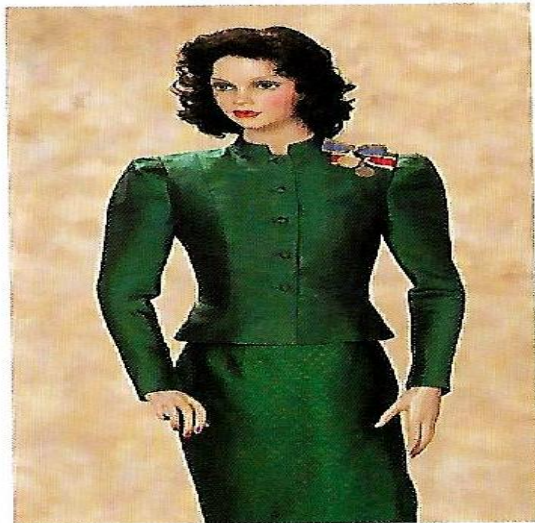
๑. เสื้อขาว กระโปรงขาว รองเท้าหุ้มส้นดำ
๒. กระดุมกลมรูปครุฑ
๓. ดิศจีรุธหมายสังกัดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง
๔. ประดับเหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึกต่างๆ ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ
๕. ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๕.๒ ผู้ไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับของทางราชการกำหนดให้มีเครื่องแบบเฉพาะ

ชุดขอเฝ้า

๑. เสื้อขาว กางเกงขาว รองเท้าหุ้มส้นและถุงเท้าดำ
๒. กระดุมพื้นเกลี้ยงสีทอง
๓. ติดแผงประดับคอเสื้อ (ไม่มีอินทราภรณ์)
๔. ประดับแพรแถบเหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึกต่างๆ
๕. ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ชุดไทย

๑. ชนิดของชุดไทย ดูรายละเอียดตามข้อ ๒.๒
๒. ประดับเหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึกต่างๆ ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ
๓. ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

พิธีการ

คือ ขั้นตอนของพิธีที่กำหนดไว้ตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนจบพิธี เพื่อให้การจัดกิจกรรมในพิธีนั้นๆ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อยและสวยงาม อันจะนำมาซึ่งความศรัทธา และความเชื่อในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในส่วนของผู้ร่วมพิธีและผู้ทีพบเห็น

การเตรียมการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานงานพิธีการ

๑. เตรียมกำหนดการ
๒. เตรียมสถานที่
๓. จัดเตรียมอุปกรณ์
๔. จัดเตรียมบุคลากร

๑. เตรียมกำหนดการ

กำหนดการ คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อบอกลักษณะของงานว่าเป็นงานอะไร ใครเป็นประธาน สถานที่ วัน เวลา ในการจัดงาน ลำดับขั้นตอนของงาน การแต่งกายเป็นรูปแบบใด เพื่อให้ผู้ที่ร่วมพิธีมีความเข้าใจตรงกันและทราบขั้นตอนของพิธี

กำหนดการมี ๔ ประเภท คือ

๑. หมายกำหนดการ

๒. หมายรับสั่ง

๓. พระราชกิจ

๔. กำหนดการ

๑. **หมายกำหนดการ** เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธีโดยเฉพาะ ลักษณะของเอกสารจะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คือ ขึ้นต้นด้วยข้อความว่า “นายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า.....” เสมอไปในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะต้องส่งต้นหมายกำหนดการดังกล่าว เสนอนายกรัฐมนตรี หรือเลขาธิการพระราชวังลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

หมายกำหนดการ

หมายกำหนดการ

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

ที่ ๕/ ๒๕๖๐

หมายกำหนดการ

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

เลขาธิการพระราชวัง รับพระราชโองการเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า เนื่องจาก
ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ยังว่างอยู่ นายกรัฐมนตรีได้
กราบบังคมทูลพระกรุณาขอให้ทรงสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะ ตาม
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้เหมาะสมที่จะได้รับพระราชทาน
สถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จึงทรงพระกรุณาโปรด
ให้สถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นสมเด็จพระ
สังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และโดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นประธานของฝ่ายสงฆ์ มีความสำคัญยิ่ง
ในพระบรมพุทธศาสนาแห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้งทรงเป็นที่เคารพสักการะ
ของพุทธศาสนิกชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกอบ
พระราชพิธีสถาปนาในท่ามกลางสังฆมณฑล ซึ่งพร้อมด้วยกรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะจังหวัดต่าง ๆ ณ พระอุโบสถ
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อเป็นการถวายพระเกียรติในตำแหน่งที่มีความสำคัญ
และเชิดชูพระพุทธศาสนาสืบไป ดังมีรายการต่อไปนี้

หม่ายกำหนดการ

๒

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

เวลา ๑๘ นาฬิกา เสด็จเข้าพระอุโบสถ ทรงพระเคนผ้าไตรแด่พระสงฆ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการมหาเถรสมาคม เมื่อพระสงฆ์ออกไปครองผ้าเสร็จแล้ว กลับเข้ามานั่งยังอาสน์สงฆ์ตามลำดับ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียน เครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย ทรงศีล สมเด็จพระราชาคณะถวายศีล จบแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาลักษณ์ กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จบ สมเด็จพระราชาคณะนำสวดคาถา “สงฆราชภูชปานาโมทนา” แล้วพระสงฆ์กรรมการมหาเถรสมาคมนำสวด “โส อตถลหุโธ” แล้วสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปประทับ ที่อาสน์สงฆ์พร้อมด้วยกรรมการมหาเถรสมาคม ณ ท่ามกลางสังฆมณฑล ซึ่งมี เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาคและเจ้าคณะจังหวัด

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และถวายพระสุพรรณบัฏ พระตราตำแหน่ง พัตยศ และเครื่องสมณศักดิ์ ขณะนี้ พระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถา โหระหวงลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์ เจ้าพนักงาน ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์ พระสงฆ์ตามพระอารามทั่วราชอาณาจักรซึ่งชุมนุม ในพระอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถาและย่ำระฆัง

เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถวายเครื่องสมณศักดิ์แด่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และทรงพระเคนจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ในสังฆมณฑล ตามลำดับแล้ว ทรงหลังทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก จบแล้ว

๓

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปประทับ ณ อาสน์สงฆ์ กลางพระอุโบสถ พระมหาเถรฝ่ายคณะธรรมยุตและฝ่ายมหานิกาย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ ประธานศาลฎีกา ถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก แล้ว สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถทางพระทวารกลาง ทรงรับเครื่องสักการะของบรรพชิตญวนและจีน ส่วนพระสงฆ์นอกนั้นออกจากพระอุโบสถ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน กลับ

การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายนพรัตน-
ราชวรารณ์ หรือสายสะพายช้างเผือก

สำนักพระราชวัง

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

หมายรับสั่ง

๒. **หมายรับสั่ง** คือ
เอกสารที่มีผู้รับรับสั่งอัญเชิญ
มาสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติ
ตามหน้าที่ราชการ

7306	
หมายรับสั่งที่ _____ (แบบ ก.) สำนักพระราชวัง	
พฤษภาคม ๒๕๖๐	
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการวันทีระลึก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๕๖๐	
รายละเอียดมีแจ้งในหมายกำหนดการฉบับที่ ๑๔/๒๕๖๐ ซึ่งแนบมาพร้อมนี้	
สุรทิน/พิมพ์/...../ทาน.	
วัน	หน้าที่ กรุงเทพมหานคร
	เพื่อเรียนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแจ้งแก่ข้าราชการในสังกัดทราบ.
ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ	
ผู้รับรับสั่ง	

พระราชกิจ

๓. พระราชกิจ คือ เอกสารกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติพระราชพิธี หรือพิธีการขององค์พระมหากษัตริย์ ในพิธีที่ข้าราชการผู้ปฏิบัติจะต้องสนองตามลำดับขั้นตอน

พระราชกิจ

พระราชกิจ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ในการบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชันษา ๙๐ ปี

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร)

ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

๑. เวลา ๑๗.๒๐ น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากวังสระปทุม
ไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๒. เวลา ๑๗.๓๐ น. รรถยนต์พระที่นั่งเทียบที่ประตูวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
หน้าพระอุโบสถ
๓. เสด็จฯ ไปยังพระบรมมหาราชวังสวริย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงวางพุ่มดอกไม้
๔. ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยถวายราชสักการะ
ทรงคม
๕. เสด็จเข้าพระอุโบสถ
เสด็จฯ ไปทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธอังคีรสประธานพระอุโบสถ
ทรงคม
๖. ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยถวายราชสักการะพระบรมราชสรีรางคารรัชกาลที่ ๗
และพระราชสรีรางคารสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗
ทรงคม
๗. เสด็จฯ ไปทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมพระพุทธรูปประจำวันประสูติ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
(อัมพร อมฺพโร)
(ขณะนั้น พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังกข์ แตร
ดุริยางค์)

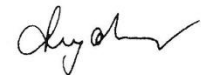
/๘. ทรงถวาย

- ๒ -

๘. ทรงถวายความเคารพพระราชอาสน์
ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้าฯ
ประทับพระราชอาสน์
๙. ทรงศีล
(สมเด็จพระราชาคณะถวายศีล พระสงฆ์ ๒๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์
ฉลองพระพุทธรูปประจำวันประสูติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร) จบ)
๑๐. เสด็จฯ ไปทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม
ประทับพระราชอาสน์
๑๑. ทรงหลังทักษิณาทน
(พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก)
๑๒. เสด็จฯ ไปถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ น้ำสรง ผ้าไตรและพัดฉัตรพิเศษประดับพลอย
แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
(อัมพร อมฺพโร)
(ขณะนั้น พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังกข์ แตร
ดุริยางค์)
๑๓. ประทับพระราชอาสน์
(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
(อัมพร อมฺพโร) ถวายพระพรชัยมงคล ถวายอดิเรก)
๑๔. เสด็จฯ ไปทรงคมที่หน้าเครื่องนมัสการ
ทรงลาพระสงฆ์
ถวายความเคารพพระราชอาสน์
ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้าฯ
๑๕. เสด็จฯ ไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง
เสด็จพระราชดำเนินกลับ

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

กำหนดการ

๔. กำหนดการ คือ เอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานโดยทั่วไป เป็นของส่วนราชการหรือส่วนเอกชนจัดทำขึ้น แม้ว่าจะงานนั้นจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องถึงเบื้องพระยุคลบาท เช่น งานเสด็จพระราชดำเนิน ถ้าหากงานนั้นมิได้เป็นงานพระราชพิธี ซึ่งกำหนดขึ้นโดยพระบรมราชโองการแล้ว เรียกว่า “กำหนดการ” ทั้งสิ้น เช่น

กำหนดการ

ตัวอย่างกำหนดการเต็มรูปแบบ

กำหนดการ

พิธีบำเพ็ญกุศลเพื่อความเป็นสิริมงคลที่ทำการกระทรวงวัฒนธรรมแห่งใหม่
ณ ห้องประชุมกระทรวงวัฒนธรรม ชั้น ๑๙ อาคารนาถนาคกรณทาวเวอร์
วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๐๐ น.

- เวลา ๐๙.๔๕ น. - ข้าราชการและผู้มีเกียรติพร้อมกัน ณ สถานที่ประกอบพิธี
- เวลา ๑๐.๐๐ น. - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ประธานพิธีเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี
- จุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย
 - เจ้าหน้าที่อาราธนาศีล
 - ประธานสงฆ์ให้ศีล
 - เจ้าหน้าที่อาราธนาพระปริตร
 - พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
 - ถวายภัตตาหารเพล
 - ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
 - พระสงฆ์อนุโมทนา
 - ประธานกรวดน้ำ รับพร
 - พระสงฆ์พรมน้ำพระพุทธมนต์
 - เป็นเสร็จพิธี
- เวลา ๑๒.๐๐ น. - รับประทานอาหารร่วมกัน

หมายเหตุ แต่งกายชุดสากล หรือชุดสุภาพ

ฝ่ายพิธี กองศาสนูปถัมภ์
กรมการศาสนา
โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๒-๘
โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๑

คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุง)

หลักการเขียนกำหนดการ แบ่งเป็น ๓ ส่วน

ส่วนต้น เป็นส่วนที่บอกชื่องาน สถานที่ วัน เวลา ที่จะจัดงาน

ตัวอย่างส่วนต้น

กำหนดการ

พิธี.....(ทำอะไร)

ณ.....(สถานที่ที่ไหน)

วันที่.....เดือน.....ปี.....เวลา.....(เมื่อไร)

ส่วนกลาง เขียนลำดับขั้นตอนของกิจกรรมในงานพิธีนั้นๆ

ตั้งแต่เริ่มจนถึงลำดับขั้นตอนสุดท้ายของงานพิธี

ตัวอย่างส่วนกลาง

เวลา ๐๙.๔๕ น. - ข้าราชการและผู้มีเกียรติพร้อมกัน ณ.บริเวณลานคนเมือง

เวลา ๑๐.๐๐ น. - ผว.กทม. ประธานในพิธีเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี

- จุฑารูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

- เจ้าหน้าที่อาราธนาศีล

- ประธานสงฆ์ให้ศีล

- เจ้าหน้าที่อาราธนาพระปริตร

- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

- ถวายภัตตาหารเพล

- ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม

- พระสงฆ์อนุโมทนา

- ประธานกรวดน้ำ รับพร

- พระสงฆ์พรมน้ำพระพุทธมนต์

- เสร็จพิธี

เวลา ๑๒.๐๐ น. - รับประทานอาหารร่วมกัน

ส่วนท้าย ด้านซ้ายของกำหนดการจะเขียนบอกในเรื่องการแต่งกาย

ตัวอย่างส่วนท้าย

หมายเหตุ การแต่งกายชุดสากลหรือชุดสุภาพ

๒. การจัดเตรียมสถานที่

ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดงาน โดยพิจารณาดูว่างานที่จะจัดเป็นงานพิธีใด งานมงคล หรืองานอวมงคล สถานที่ที่จะจัดนั้นมีความเหมาะสมกับการจัดพิธีนั้นๆ หรือไม่เพียงใด โดยพิจารณาจาก

๑. ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดพิธี
๒. มีความกว้างขวางเพียงพอกับการรองรับผู้มาร่วมงานหรือไม่
๓. สะอาด สะดวก และปลอดภัย
๔. ไม่มีเสียงรบกวน

๓. การจัดเตรียมอุปกรณ์

เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานพิธีต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้าน รัฐพิธี และพิธีการ หรืองานที่เกี่ยวกับศาสนพิธี ก็ควรที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการต่างๆ ซื่อแต่ละงานจะใช้อุปกรณ์ในการ ประกอบพิธีที่แตกต่างกัน เช่น การเตรียมการในศาสนพิธี งานมงคล สมรส งานวางศิลาฤกษ์

๑. อุปกรณ์หลักประกอบด้วย

- โต๊ะหมู่บูชา พระพุทธรูป แท่นกราบ
- แจกันดอกไม้ หรือพานพุ่ม
- กระจกสูง เชิงเทียน
- รูป เทียนบูชาพระ
- ที่กรวดน้ำ
- ใบปวารณา และจตุปัจจัยไทยธรรม
- เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์

๒. อุปกรณ์เฉพาะพิธี เช่น พิธีวางศิลาฤกษ์ ประกอบด้วย

- แผ่นศิลาฤกษ์
- ไม้มงคล ๙ ชนิด (ไม้ชัยพฤกษ์ ไม้ราชพฤกษ์ ไม้สักทอง ไม้ไผ่สีสุก ไม้พะยูง ไม้ทองหลาง ไม้ก้านเกรา ไม้ทรงบาดาล ไม้ขนุน)
- ค้อนตอกไม้มงคล
- แผ่นอิฐ ทอง-นาก-เงิน อย่างละ ๓ แผ่น (รวม ๙ แผ่น)
- โถปริกกระและเจิม
- ทองคำเปลวปิดศิลาฤกษ์ ๓ แผ่น พร้อมขี้ผึ้ง
- ปูนซีเมนต์ผสมเสร็จพร้อมเกรียงปาดปูน
- ตลับนพรัตน์และพวงมาลัย
- ข้าวตอกดอกไม้ เหยียนเงินและเหยียนทอง
- กระดาษและผ้าเช็ดมือประธาน

๔. การเตรียมบุคลากร

เป็นการแสดงถึงความพร้อมของผู้จัดงานพิธีการต่างๆ เพื่อความสะดวกในการประสานงาน และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละส่วนของผู้ปฏิบัติงานได้ชัดเจน สามารถตรวจสอบและติดตามว่าได้ดำเนินการหรือยัง เช่น การนิมนต์พระหรือยัง จำนวนเท่าไร เชิญประธานหรือยัง ใครเป็นพิธีกร เป็นต้น สำหรับการนิมนต์ในแต่ละพิธีมีกำหนดจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ รูป ๗ รูป ๙ รูป หรือ ๑๐ รูป เพื่อจะได้ครบองค์คณะสงฆ์ ส่วนงานพระราชพิธี หรือพิธีของทางราชการจะนิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป กรณีบำเพ็ญกุศลสวดอภิธรรมศพประจำคืนนั้น นิมนต์พระสงฆ์สวดอภิธรรม จำนวน ๔ รูป

จบการนำเสนอ